

פרשת חוקת – השפעת הראייה

הראייה והדמיון כחוש מרומם

1. במדבר פרק כא, ה-ח

(ה) וַיְדַבֵּר הָאֱלֹהִים בְּאַלְקִים וּבַמִּשְׁהָ לְמֹהַר הָעֲלִיתָנוּ מִמִּצְרַיִם לְמֹתָם בְּמִדְבָּר כִּי אֵין לָנוּם וְאֵין מַיִם וְנַפְשֵׁנוּ קָצָה בְּלֹזֶם הַקְּלָקֶלֶת: (ו) וַיִּשְׁלַח ה' בָּעָם אֶת הַזְּנוּשִׁים הַשְּׂרָפִים וַיִּזְשִׁיכוּ אֶת הָעָם וַיָּמָוֶת עִם רֹב מִיִּשְׂרָאֵל: (ז) וַיָּבֵא הָעָם אֶל מֹשֶׁה וַיֹּאמְרוּ וְזָטָאנוּ כִּי דַבְּרָנוּ בְּה' וְכָף הַתְּפַלֵּל אֵל ה' וְיֹסֵר מֵעֲלֵינוּ אֶת הַזְּנוּשׁ וַיִּתְפַּלֵּל מֹשֶׁה בְּעַד הָעָם: (ח) וַיֹּאמֶר ה' אֶל מֹשֶׁה עֲשֵׂה לָךְ שָׂרָף וְשִׂים אֹתוֹ עַל גֹּס וְהָיָה כָּל הַזְּנוּשׁ וַיִּרְאֶה אֹתוֹ וַזִּז:

2. אור החיים במדבר פרק כא פסוק ח

וטעם כל המעשה נראה בהעיר עוד למה לא הועילה תפלתו של משה להסיר הנחשים השרפים ולא יהיה נושך להצטרך לרפואתו, אלא ודאי זה יגיד כי בעל המשפט בחן שלא עשו תשובה המספקת להם, והגם שאמרו חטאנו כי דברנו בה' ובך העיקר חסר והוא העזיבה, ולא מצאנו שאמרו לא נשוב עוד לדבר הרע הזה, ולזה לא הוסר הנגע, לזה נתחכם הבורא ונתיעץ לתקנם על זה הדרך

3. [רבינו] בחיי במדבר פרק כא

והביט אל נחש הנחשת וחי. הפך הטבע, כי הנשוך מסתכן בהביטו אל צורת הנשך, ועשאו משה מנחשת קלל שהוא מאדים דוגמת הנחשים השרפים

4. תלמוד בבלי מסכת ראש השנה דף כט עמוד א

כיוצא בדבר אתה אומר עשה לך שרף ושים אותו על נס והיה כל הנשוך וראה אותו וחי, וכי נחש ממית או נחש מחיה? אלא בזמן שישראל מסתכלין כלפי מעלה ומשעבדין את לבם לאביהם שבשמים – היו מתרפאין, ואם לאו היו נימוקים

5. מכתב מאלהו חלק ה עמוד 145

מעשים אלו מוכיחים יכולת כח הציור והדמיון לפעול על לב האדם. וברור בלי כל ספק שמבלעדי כח הציור והפעלת הדמיון אי אפשר בשום אופן להתחזק ולהתרכז ולהשיב אל הלב את הענינים הרוחניים שלמד. משום כך הבליטה כאן התורה כל כך את ענין הציור והדמיון, כי הם הגורמים העיקריים להשבה אל הלב... וכן בנחש הנחשת היה הציור להגביה אותו, לעורר לבם לראות את שורש הנחשים למעלה ולא את הדמיון הטבעי שלפניהם.

6. דעת זקנים מבעלי התוספות במדבר פרק כא

ונפשנו קלה בלחם הקלקל אינו דומה רואה וטועם לטועם בלא ראייה שלפי אינו רואה ממשות הדבר שאינו (שהוא) טועם ואינו נחשב צעניו לכלום

7. תלמוד בבלי מסכת סנהדרין דף ז עמוד א

ואמר רבי שמואל בר נחמני אמר רבי יונתן: לעולם יראה דיון עצמו כאילו חרב מונחת לו בין ירכותיו, וגיהנם פתוחה לו מתחתיו.

8. שיחות מוסר מאמר מג

והנה במה שדקדוק ואמרו "לעולם יראה", כוונתם, שאין די בידיעת חומר עניין דקדוק הדין, אלא צריך שיהיה הדבר אצלו בבחינת "יראה" – ראייה חושית ממש עד כמה חמור הוא הדבר, כי אין ערך הידיעה כראיה ממש, ועוד יותר, כי אין די בראיה מכבר, כי גם זו לידיעה תחשב ולא לראיה, אלא "לעולם" היינו בכל עת שהוא יושב בדין צריך הוא לראות את החרב ואת הגיהנום. וזהו מה שדקדק ר' יוחנן בן זכאי ואמר לתלמידיו: "צאו וראו איזוהי דרך ישרה שידבק בה האדם", דקדק לומר "וראו", כי כל ידיעה ולימוד לא ישוו לראיה, כי ראיית העין היא המשפיעה על האדם ביותר

9. בראשית פרק כא, טו-טז

(טו) וַיִּכְלוּ הַבָּיִת בֵּין הַזְּנוּשִׁים וַתִּשְׁלַח אֶת הַיֵּלֶד תְּנוּת אֲזוּד הַשִּׁיחוֹם: (טז) וַתִּלְךָ וַתִּשָׁב לָהּ מִנְּגַד הַרְזוֹק כְּמִטְוִי קִישֵׁת כִּי אִמְרָה אֵל אֲרָאָה בְּמוֹת הַיֵּלֶד וַתִּשָׁב מִנְּגַד וַתִּשָּׂא אֶת הַקֶּלֶה וַתִּבְרָךְ: רש"י

ותשכ מנגד – כיון שקרב למות הוסיפה להתרחק:

10. שיחות מוסר מאמר "לרגל המצב" עמוד תסב

נתברר מכמה מקומות דאי אפשר להתבונן מרחוק. על כן אע"פ שנופלים בשדה המלחמה על שפת התעלה וברמת הגולן, אבל כיון שזה מרחוק אין אנו מרגישים בצער הזה, הגם שבנינו היקרים הם. ולכן אני אומר לכל מי שטוען שאפשר לו לנסוע הביתה לחו"ל ולהתפלל מרחוק על אחינו היקרים, שקר אתה דובר, שמרחוק אי אפשר להרגיש המצב ואי אפשר להתפלל עליו כלל.

11. במדבר פרק כ, כה-כו

(כה) קִוּוּ אֶת אֶהְרָן וְאֶת אֶלְעָזָר בְּנֵי וְהֵעֵל אֹתָם הַר הַהָרִי: (כו) וְהִפְשִׁיט אֶת אֶהְרָן אֶת בְּגָדָיו וְהִלְבַּשְׁתֶּם אֶת אֶלְעָזָר בְּנֵי וְאֶהְרָן יֹאסֵף וּמִת: ש"י

רש"י במדבר פרק כ פסוק כו

אמר לו הכנס למערה, ונכנס. ראה מטה מולעת ונר ללוק. אמר לו עלה למטה, ועלה. פשוט יליד, ופשט. קמוץ פיד, וקמץ. ערום עיניך, ועלם. מיד חמד משה לאותה מיתה, וזהו שנאמר לו (דברים לב, ג) כאשר מת אהרן אחיך, מיתה שנתאוית לה:

12. תלמוד בבלי מסכת עירובין דף יג עמוד ב

אמר רבי: האי דמהדרנא מחבראי – דחזיתיה לרבי מאיר מאחוריה, ואילו חזיתיה מקמיה – הוה מהדרנא טפי. דכתיב והיו עיניך ראות את מוריך.

13. שיחות מוסר מאמר מא

ובזה יובן לנו גודל הענין של ראיית רבו, כי על ידי הראייה, נדבקת נפשו בנפש רבו, ועל ידי כך הוא זוכה להשפעה ממרום הבאה דרך רבו, וכמו שביארנו בענין שימוש תלמידי חכמים שעל ידי השימוש נעשה התלמיד דבוק לרבו ועל ידי כך יוכל לקבל דרכו את ההשפעה ממרום...

"היזק ראייה שמיה היזק"

14. במדבר פרק כא, א-ג

(א) וַיִּשְׁמַע הַכְּנַעֲנִי מִלֶּכְךָ עָרֵד יֹשֵׁב הַנֶּגֶב כִּי בָא יִשְׂרָאֵל דֶּרֶךְ הָאֲתָרִים וַיִּלְזֶם בְּיִשְׂרָאֵל וַיִּשָּׁב מִבְּמִנְיֵי שִׁבְי: (ב) וַיִּדַּר יִשְׂרָאֵל לָדָר לָהּ: וַיֹּאמֶר אִם יָתֵן תַּתֵּן אֶת הָעָם הַזֶּה בְּיָדִי וְהַזְּרוּמָתִי אֶת עַרְיָהֶם: (ג) וַיִּשְׁמַע ה' בְּקוֹל יִשְׂרָאֵל וַיִּתֵּן אֶת הַכְּנַעֲנִי וַיִּזְוֶרם אֶתְהֶם וְאֶת עַרְיָהֶם וַיִּקְרָא שֵׁם הַמָּקוֹם זֹרְמָה: פ רש"י

יושב הנגב – זה עמלק, שנאמר (במדבר יג, כט) עמלק יושב בארץ הנגב. ושנה את לשונו לדבר בלשון כנען, כדי שיהיו ישראל מתפללים להקצ"ה לתת כנענים בידם והם אינם כנענים, לאו ישראל לזושיהם/כלבושי עמלקים ולשונו לשון כנען, אמרו נתפלל סהם, שנאמר אם נתון תתן את העם הזה ביד:

23. רד"ק שופטים פרק יג פסוק ד

ויש לתמוה היאך מי שצוה עליו הבורא ית' להיות קדושתו מן הבטן איך נטמא בכנות הפלשתים והנראה בזה כי הנשים אשר לקח בתמנה ובעזה ובנחל שורק גייר אותן והשיבן לדת ישראל כי חלילה משופט ישראל ומושיעם להתחתן בפלשתים ועובר על לאו דלא תתחתן בם אשר חמור מאד ... ולא נמצא בכתוב שנענש על זה ולא נאמר עליו שעשה רע בעיני ה' והיה הבורא יתעלה מצליחו בכל אשר יפנה וכן אמר הכתוב כי מה' היא כלומר לקחתו אשה מבנות פלשתים... אבל עונש נקירת עיניו לפי שאמר ותישר בעיני שמשון ואמר אותה קח לי כי היא ישרה בעיני ידמה כי חשק בה ליופיה וכן באחרות אשר חשק ולקח לתאווה אליהן והנה הפסיד כוונתו הראשונה הטובה שהיתה רצון הא-ל

24. מכתב מאלהו חלק ה עמוד 270

בני אדם טועים בערכים, שמפארים עיני העולם הזה בתכלית הפאר ועיני הרוחניות עושים בלי הרגש ובלי חיות. והאמת הוא להפך, שהצדיק לא רוצה אפילו לראות מעולם הזה יותר מן ההכרח. כגון רב ששת ורב יוסף שלא הסתכלו חוץ לד' אמות... כי הרגשות החושים מרובות, בערבוביא, יותר ממה שהשכל יכול לתפוס, מבלבלות. הרב חולי נפש כעת באים מזה ששפע החושים מביא בלבול.

דקות במטרה מצילה מהשפעה שלילית של הראייה

25. תלמוד בבלי מסכת יומא דף יט עמוד ב

תנו רבנן: מעשה בצדוקי אחד שהתקין מבוהין (בהיכל היו נותנין אותה צדוקין על האש, ואחר כך מכניסין) והכניס. ביציאתו היה שמח שמחה גדולה. פגע בו אביו, אמר לו: בני, אף על פי שצדוקין אנו – מתיראין אנו מן הפרושים. אמר לו: כל ימי הייתי מצטער על המקרא הזה כי בענן אראה על הכפרת. אמרתי, מתי יבוא לידי ואקיימנו. עכשיו שבא לידי – לא אקיימנו? אמרו: לא היו ימים מועטין עד שמת והוטל באשפה, והיו תולעין יוצאין מחוטמו.

26. רש"י הירש בראשית פרק ב

ויכלו השמים והארץ וכל צבאם: פסוק זה הוא מאמר הסיום של הבריאה, והוא מקביל למאמר הפתיחה. פתיחת הבריאה מראה לנו שמים וארץ, והיא מכריזה עליהם: "בראשית!" מהתחלה ראשונה ברא אלקים את אלה! עתה חוזר הסיום ומראה לנו שמים וארץ, והוא מכריז עליהם: "ויכלו!" השמים והארץ הובאו לתכלית זו! הם לא היו מאז ומתמיד, אלא הם נהיו! ובטרם נהיו, הם היו תכלית במחשבת בוראם. השמים והארץ וכל צבאם היו בשעתו רק מחשבה, מחשבה בלב בוראם; והגשמת מחשבה זו היתה תכלית בריאתם. סיבת השמים והארץ אינה בשמים וארץ עצמם; לא הם הסיבה להתהוותם... סיבת מציאותם היא מחוץ להם; ואין הם תוצאה של כח הפועל בלא - דעת, אלא הם מלאכת מחשבת של בורא יחיד, שתכנן והציב לו תכלית! "ויכלו!"

27. התועדות ר' שבתאי סלביצקי עמוד 79

כשמסתכלים על החיים דרך משקפיים כאלה, מחפשים את המטרה האלוקית בכל דבר. זה מה שאמרו חז"ל על תכלית העולם: "נתאוהו הקב"ה להיות לו דירה בתחתונים". הקב"ה רוצה שנעשה לו כאן דירה! בשביל זה הוא ברא את כל התפאורה של העולם הזה, ולשם כך הוא יתר את עם ישראל. קיום התורה היא התכלית של העולם ולכן היא קדמה לו. זה גם שורש למחלוקת הצדוקים והפרושים. הצדוקים האמינו שהעיקר הוא האדם. לכן את ריח הניחוח, את הבשמים, אתה עושה גם מחוץ לקודש הקדשים. אתה רוצה ליהנות, להרגיש טוב, כשביל הנפש הבהמית שלך, ואחרי זה גם לשתף את הקב"ה בעניין. להיות בן אדם, וגם דתי... אני צריך לאכול, לשתות ולעשות ספורט וגם להתפלל וללמוד תורה. אבל הפרושים אמרו שרק כשאתה עומד לפני ה' בקודש הקדשים, אתה יכול לעשות את הרצון האלוקי. הנאה מהריח הטוב יכולה להגיע רק אחרי שאתה משרת את ה', אחרי שאתה בתוך קדש הקדשים ולא לפני כן...

15. משכיל לדוד במדבר כא פסוק א

רשעים הללו תופח רוחם, כי אינם יודעים לעשות רע, לכן היכי שנינו לשונם אמאי לא שינו את לבושינו נמי, לקח טפי לשנות המלבוש מלשנות הלשון וזוהו היו מרמים בדלמי את ישראל שהיו סבורים בפשיטות שהם כנענים והיו מתפללין על כנענים והם אינם אלא עמלקים...

16. והגדת במדבר עמוד 276

וענה על כך חידושי הר"ם זצ"ל, שאילו היו משנים גם את הלבוש וגם את הלשון היו אכן ממירים זהותם והיו הופכים לכנענים. ואילו היו מתפללים למפלת הכנענים היו נופלים בידם! מובן שביקש להוקיע בכך את משכילי זמנו שהטיפו להדמות לגויים בלבוש ולשון, ולתחום את היהדות בקיום המצוות. ובפועל, ככל שנדמו לגויים באורחותיהם כך התנתקו מיהדותם.

17. במדבר פרק כ, כג-כד

(כג) ויאמר ה' אל משה ואל אהרן בהר ההר על גבול ארץ אדום לאמר: (כד) יאסף אהרן אל עמיו כי לא יבא אל הארץ אשר נתתי לבני ישראל על אשר מריתם את פי לבי מריבה: רש"י

(כג) על גבול ארץ אדום – מגיד שמפני שנתחברו כאן להתקרב לעשו הרשע, נפלטו מעשיהם וחסרו הלדיק הזה, וכן הנביא אומר ליהושפט (ד"ה ב' כ, לו) בהתחברך עם אחיזהו פרץ ה' את מעשך:

18. תלמוד בבלי מסכת סוכה דף נו עמוד ב

אמר אביי: אוי לרשע אוי לשכינו, טוב לצדיק טוב לשכינו

19. דעת תורה במדבר עמוד קצב

אומרים אנו זה תמיד, ולא נתעוררנו עד כדי כך. האומנם יש להגיד אותו ה"אוי" ממש אשר על הרשע שיהיה נאמר על השכן?!... לולא התקרבו אל גבול עשו הרשע לא היה חסר מהם אהרן... יתכן ויש על אדם חטאים ולא ימות בהם, חטאיו עדיין לא מלאו השאה למות בהם, אבל סכנת השכנות של הרשע כל כך מסוכנה, וכבר נתפס בה שוה כמו הרשע, אותו ה"אוי" לרשע, מתפשט ממש על הצדיק הנתפס בה. מבהיל ההערה.

20. ויקרא פרק יח פסוק ג

כַּמְעֵשֶׂה אֶרֶץ מִצְרַיִם אֲשֶׁר יִשְׁבְּתֶם בָּהּ לֹא תַעֲשׂוּ וְכַמְעֵשֶׂה אֶרֶץ כְּנָעַן אֲשֶׁר אֲנִי מְבִיא אֶתְכֶם שָׁמָּה לֹא תַעֲשׂוּ וּבְזֻקְתֵיהֶם לֹא תִלְכוּ:

21. אור החיים ויקרא פרק יח פסוק ב

עוד צריך לדעת למה ציין ארץ מצרים באומרו אשר ישבתם בה וכי יש ארץ מצרים אחרת.... פירושו הגם שישבתם במקום שאנשיה בני זנונים ולא תמנע מכם בחינת החושב לצד ישיבתכם ביניהם כל הזמן ההוא כאומר אשר ישבתם בה ואין ישיבה אלא עכבה וזה יסובב תגבור' החפץ בכס אף על פי כן אנכי מצוה אתכם שתתעצמו לנצח החשק לבל תעשו כמעשיהם... והוא טעם אמרו ז"ל (ברכות לד ב) במקום שבעלי תשובה עומדים אין צדיקים גמורין יכולין לעמוד, כי הצדיקים גמורים תכונת רצונם נוצחת החפץ מבלי צורך התעצמות מה שאין כן בעלי תשובה:

מיקוד הראייה

22. שופטים פרק טז, כא

(כא) וַיִּאֱזוּזוּהוּ פְּלִשְׁתִּים וַיִּנְקְרוּ אֶת עֵינָיו וַיִּירִידוּ אוֹתוֹ עֲזָתָה וַיֹּאסְרוּהוּ בְּזוֹשְׁתִים וַיְהִי טוֹזוֹן בְּבֵית הָאֲסִירִים הָאֲסִירִים:

6 – אמנם יש להקשות מדוע דווקא בחטא זה התשובה באה דרך ראייה. תשובה לשאלה זו ניתן למצוא בפרושו של הדעת זקנים על טענת בני"י "ונפשנו קצה בלחם הקלוקל". לכאורה מה יש להתלונן על המן שהתורה משבחת אותו ואומרת שהוא "כזרע גד לבן", ועוד שכל טעם שרצו להרגיש באכילת המן היו מבקשים ומיד נענים, אלא שהקושי של ישראל היה שגם אם למן היה טעם של סטייק, סוף סוף צורה של סטייק לא היתה שם. אכילה מורכבת מחוש הטעם ומחוש הראייה וככל שהאוכל נראה לעין טוב יותר הוא גם טעים יותר. יש מסעדות יוקרה שאתה משלם הון עתק על צלחת שאולי מסודרת יפה אבל לוקח זמן עד שאתה מוצא שם משהו וגם כשאתה מוצא זה בגדר "דוגמית", לעומת מסעדה במאה שערים שם אתה משלם פחות מקבל יותר. אבל המראה נראה קצת פחות טוב. נמצא שרוב הכסף הולך על המראה ולא על הטעם, כי גם העיניים אוכלות. בני"י הגיעו לכפירה בטובה של הקב"ה בגלל חוסר ראייה וכיון שחטאו בחוש הראייה תיקון החטא שהוא ההכרה בגדלות הבורא ובטובו יבוא גם כן על ידי שיראו את נחש הנחוש ודרך ראייה זו התחזקו באמונה.

7-8 - הראייה היא אחד החושים החזקים ביותר בהשבה אל הלב, כמובן שראייה מוחשית חזקה מראייה דמיונית, אך גם בראייה דמיונית יש כדי להשיב את הדברים אל הלב וכפי שאנו רואים בדברי רבי שמואל בר נחמני: "לעולם יראה דיין עצמו כאלו חרב מונחת לו בין ירכותיו, וגיהנם פתוחה לו מתחתיו" וביאר ר' חיים שמואלביץ שאין די בידיעת חומר עניין דקדוק הדין, אלא צריך שיהיה הדבר אצלו בבחינת "יראה" – ראייה חושית ממש, כי אין ערך הידיעה כראיה ממש ואפילו ראייה דמיונית, שהרי סוף סוף לא באמת מונחת חרב בין ירכותיו של הדיין. הוסיף ר' חיים וביאר שזהו מה שדקדק ר' יוחנן בן זכאי ואמר לתלמידיו: "צאו וראו איזוהי דרך ישרה שידבק בה האדם", דקדק לומר "וראו", כי כל ידיעה ולימוד לא ישוו לראיה, כי ראיית העין היא המשפיעה על האדם ביותר.

כל מורה יודע כמה קשה להטמיע את החומר ואת המסרים הנלמדים בכיתה. כיום יש אמצעים טכנולוגיים רבים שיכולים לעזור. הכנת מצגת וכדו' יכולה להועיל רבות. באופן אישי אני חושב שיש לחלק את השיעור לשני חלקים, ראשית להסביר בע"פ כדי לתת לראש לעבוד ורק כסיכום להציג את הדברים בצורה מוחשית יותר. באופן זה אנו מרוויחים גם את שלב הלמידה וגם את שלב ההטמעה. פעמים רבות אם מדלגים על שלב הלמידה הדורש מהלומדים להפעיל את הראש ואת הדמיון מפספסים את העמל ומרגילים את המוח לקלוט רק מסרים מוחשיים, דבר שיכול ליצור נזק בעתיד.

9-10 – כשם שהראייה משיבה אל הלב כך חוסר ראייה מרחיקה מהלב ואפילו דברים שהם בטבעיות של האדם, ללא ראייה הם ישחקו. אברהם אבינו מגרש את הגר וישמעאל, מצייד אותם בלחם וחמת מים. כעבור זמן לא רב "ויכלו המים מן החמת". ישמעאל נחלש ונוטה למות, הגר מתקשה לראות בסבלו של הילד ותגובתה – "ותשלך את הילד תחת אחד השיחים ותלך ותשב לה מנגד הרחק כמטחווי קשת כי אמרה אל אראה במות הילד ותשב מנגד ותשא קולה ותבך". הגר מתרחקת מבנה כדי להקל על סיבלה, לכאורה מה מועילה ההתרחקות, וכי הגר לא יודעת שבנה מונח בשיחים והוא נוטה למות? אלא שעם ידיעה לבד יותר קל להתמודד, מה שאין כן כאשר לידיעה מצטרפת הראייה זה כבר סיפור אחר. הש"י מדייק שמהנאמר "ותשב מנגד" אנו למדים שכל שהמות של ישמעאל התקרבו, הוסיפה הגר להתרחק, ומכאן אנו למדים עד כמה ראייה מביאה להפנמה ועד כמה חוסר ראייה מביא לחוסר הפנמה.

סיכום - פרשת חוקת – השפעת הראייה

הראייה והדמיון כחוש מרומם

1 – עברנו את חטא המרגלים, מחלוקת קרח, מי מריבה וכעת אנו מגעים לתלונה הבאה – עם ישראל נוסע "מהר ההר דרך ים סוף לסובב את ארץ אדום ותקצר נפש העם בדרך" ואז מתחילה התלונה על אלוקים ועל משה – "למה העליתנו ממצרים למות במדבר כי אין לחם ואין מים ונפשנו קצה בלחם הקלוקל". התגובה האלוקית לא מאחרת לבוא – "וישלח ה' בעם את הנחשים השרפים וינשכו את העם וימות עם רב מישראל". עם ישראל מבין שהוא לא היה בסדר ואומר למשה: "חטאנו כי דיברנו בה' ובך" והם מבקשים ממשה "התפלל אל ה' ויסר מעלינו את הנחש". משה מתפלל בעד העם וה' אומר לו: "עשה לך שרף ושים אותו על נס והיה כל הנשוק וראה אותו וחי".

ותמוה, לשם מה צריך לצוות את משה לעשות, ולא פשוט לשלוח רפואה לישראל גם ללא הנחש. השאלה מתעצמת בכך שמאות שנים לאחר מכן אנו רואים שהנחש שעשה משה שימש לע"ז וחכמים הודו לחזקיה המלך על כך שכיתת את נחש הנחוש (משנה פסחים ד, ט, ל), ואם כן נחזור ונשאל לשם מה ציווה הקב"ה ציווי מיוחד על עשיית פסל בצורת נחש?

2-5 – האו"ח הקדוש תמה מדוע תפילתו של משה לא הועילה ונצרך גם לצוותו על עשיית הנחש ותירץ שתשובתם של ישראל באומרם "חטאנו לה' ולך" לא היתה שלמה ועל אף שהתוודו מכל מקום לא עזבו את החטא לגמרי, משום כך ציווה ה' על עשיית הנחש כדי להביאם לתשובה שלמה ובכך יכופר להם. אך יש לשאול, היא גופא קשיא, מה המעלה המיוחדת שיש בעשיית הנחש שעוררה את ישראל לתשובה שלמה? רבנו בחיי מבאר שההבטה אל הנחש הביאה את ישראל לראות את האמונה בעיניים ולא רק להכיר את האמונה בשכל. בטבע כאשר אדם ניזוק מנשיכת בע"ח, ההבטה על אותו מין של בע"ח תסכן אותו (עיין רמב"ן על פסוק ט שמרחיב על כך באריכות) וכאן מצטווה משה לעשות נחש שדוקא הוא ישמש לרפואה. משה מוסיף ועושה את הנחש מנחוששת כדי שיהיה דומה בצבעו לנחשים שהכישו את ישראל ובכך משה רבינו העצים את הנס עוד יותר. כשראו ישראל שההבטה אל הנחש פועלת פעולה הפוכה מהטבע התחזקו באמונה בבורא והגיעו לתשובה שלמה וכפי שאמרו במשנה

וכי נחש ממית או נחש מחיה? וענו: לא!! "אלא בזמן שישאר מסתכלים כלפי מעלה ומשעבדין לבם לאביהם שבשמים - היו מתרפאים ואם לאו היו נימוקים. מבאר המכתב מאליהו שמעשה זה של עשיית הנחש בא כדי לעורר את כח הדמיון כדי שיפעל על לב האדם. עצם זה שראו ישראל איך ראיית הנחש שבדר"כ גורמת סכנה לנשך והפעם לא רק שלא בא נזק אלא באה להם רפואה, גרמה לכך שהאמונה בבורא תכנס אל הלב. האמירה של ישראל: "חטאנו כי דברנו בה' ובך" לא הספיקה כדי לעורר את הלבבות לתשובה שלמה ודוקא הראייה המוחשית היא זו שהביאה את ישראל לשוב בתשובה שלמה. מכאן אנו למדים שמבלעדי כח הציור והפעלת הדמיון אי אפשר בשום אופן להתחזק ולהתרכז ולהשיב אל הלב את העיניים הרוחניים שאנו למדים.

לפני כמה שנים נסענו לרב וואזנר זצ"ל לעשות חאלקה. תאמתי מראש עם המשמש, אך בפועל כאשר הגענו המשמש דחה אותנו ולא אפשר לנו להתקרב, כל הניסיונות לדבר על ליבו עלו בתוהו ועל פניהם של בני היתה ניכרת אכזבה גדולה. לקחתי את הילדים ואמרתי להם: "תעזבו את החאלקה, עכשיו תסתכלו על הרב עד שיכנס לבית המדרש זה יוסיף לכם הרבה יראת שמים", להגיד לכם שהם נרגעו לגמרי לא אוכל, גם לומר שראיתי איך פתאום הם מתמלאים ביראת שמים גם לא אוכל, אבל אני מאמין שהראייה פעלה משהו. לאחר מכן נכנסתי להתפלל מנחה בבית המדרש של הרב וואזנר זכיתי לראות איך נראית חזרת הש"ץ של יהודי בן 100. הרב וואזנר עמד זקוף ככל שיוכל ועקב עם האצבע אחר כל מילה של החזן מבלי להזיז את הגוף וגם מבלי להזיז את הראש. המראה הזה השפיע עלי מאד, לומר לכם שבחזרת הש"ץ איני זז ואיני מסתכל לצדדים לא אוכל אבל בודאי שהמצב יותר טוב ממה שהיה לפני כן....

"היזק ראייה שמיה היזק"

14-11 – בפרשתנו מסופר שהכנעני היושב בנגב שמע שבא ישראל דרך האתרים, יצא אליהם למלחמה ושב ממנו שבי. ישראל נודרים נדר ואומרים "אם תתן את העם הזה בידי והחרמתי את עריהם". ה' שומע וסוף טוב הכל טוב. תפילתם של ישראל תמוהה, מדוע נקטו ישראל בלשון "את העם הזה" ולא אמרו במפורש "הכנעני"? רש"י מבאר שאלו כלל לא היו כנענים אלא עמלקים והראיה שהרי הכתוב אומר "ושב הנגב" ובמפורש כתוב "עמלק יושב בארץ הנגב", אך אם כן קשה מדוע בכתוב נאמר שהם כנענים? מבאר רש"י שהעמלקים ידעו מהי כוחה של תפילת יהודים ושינו את לשונם ללשון כנענית כדי שישראל יטעו ובתפילתם יתפללו שיתן את הכנעני ולא יזכירו את עמלק. נשאל, אם כן למה ישראל לא הזכירו במפורש את הכנענים בתפילתם? עונה רש"י משום שהעמלקים אומנם שינו את לשונם, אבל לא שינו את לבושם, לשונם היתה כלשון הכנענים אך לבושם היה כלבוש העמלקים וכיון שישראל היו מבולבלים ולא ידעו באיזה עם מדובר אמרו את תפילתם בנוסח "תתן את העם הזה". שואל ה'משכיל לדוד' מדוע העמלקים לא שינו גם את לבושם וכך היו מרמים בודאי את ישראל שהיו סבורים בפשיטות שהם כנענים והיו מתפללים על הכנענים? על שאלה חזקה זו עונה חידושי הרי"ם תשובה נפלאה! העמלקים היו מוכנים לשנות הכל אבל לא את הלבוש, משום שאם היו משנים את הלבוש כל מהותם היתה משתנית והיו נהפכים לכנענים ותפילתם של ישראל היתה נשמעת והיו נמסרים בידם. לבוש משפיע על האדם, הלבוש הוא המראה של האדם, אדם רואה את מלבושיו רגע רגע. כאשר אדם משנה את לבושו זה משפיע לו על הנפש, זה משפיע על המהות שלו. צעקנו כבר כמה וכמה פעמים על כך שהורים מאפשרים לילדיהם ללכת עם חולצות של שחקני כדורגל. אסון!!! זה משפיע על הילד ומעצב את המהות שלו. אחד מהתכונות של ישראל שהם צנועים, חלק מענייני הצניעות הוא לבוש. אחד ההבדלים שבין האדם לבהמה הוא שהאדם לבוש לעומת הבהמה שמחמת היותה בהמה היא אינה לבושה. לבוש מעיד על מדרגה גבוהה וככל שהלבוש צנוע יותר כך ההבדל בין האדם לבהמה ניכר יותר וככל שהלבוש פרוץ יותר כך המרחק שבין האדם לבהמה הולך ומצטמצם. לבוש צנוע פעמים רבות מביא לבושה חיובית, לעדינות ולאצילות. לעומת לבוש פרוץ שעושה את ההפך. מביא לחוסר בושה, לחוסר עדינות ומקרבת את האדם אל הבהמה.

ומכאן אמר ר' חיים שנתברר לנו עד כמה אי אפשר להתבונן התבוננות אמיתית מרחוק ומשום כך כאשר תלמידיו של ר' חיים בתקופת המלחמה ביקשו לעזוב את הישיבה לנסוע לחו"ל ולהמשיך להתפלל להצלחת החיילים מבית הוריהם, ר' חיים התנגד בכל תוקף ואמר: "מי שטוען שאפשר לו לנסוע הביתה לחו"ל ולהתפלל מרחוק על אחינו היקירים, שקר אתה דובר!!! שמרחוק אי אפשר להרגיש המצב ואי אפשר להתפלל עליו כלל!!

פעמים רבות אנשים יכולים להביע דעה או לתת עצה על דבר שהם קראו או שמעו, אבל לא ראו בעיניים, כאשר אנשים שחיים בתוך המציאות שומעים את הדברים, לא פעם ולא פעמים התגובה היא: "הם אינם מכירים את המציאות". אמירה זו מאד נכונה משום שאין די בהבנת המציאות בשכל, יש גם צורך לראות ולחוש את המציאות מקרוב. כבר כתבנו כמה פעמים שלא נכון שתושב התנחלויות יפתח תכנית לגרעינים תורניים. כדי לדעת איך לנהל גרעינים תורניים, צריך להכיר את השטח מבפנים וכמשפט הידוע "מה שרואים מכאן לא רואים משם".

פעמים רבות אנו גם מרגישים שאנו מבינים יותר משר הבטחון ומהרמטכ"ל ביחד ומביעים דעה מהיכן, מתי וכיצד על צה"ל לתקוף. בעיני דת אנו מבינים יותר מהם, בעירבוב נשים בצבא אנו מבינים יותר מהם, אבל איך ומתי לתקוף בואו נשאיר את זה לאנשי הבטחון ועד שאנו לא חיים את השטח עדיף שלא נביע דעה. נכון שפעמים רבות השיקולים הביטחוניים נובעים מחוסר אמונה אבל עדין, עלינו להזהר משום שכל מציאות היא מציאות מורכבת וצריך להכיר אותה היטב. יתכן ואנו יכולים להביע דעה על רוח הלחימה אבל לרדת לרזולוציות זה כבר סיפור אחר...

11-13 – הראייה אינה משמשת רק כגשר בין המוח ללב אלא פעמים היא גם מגלה תשוקה חדשה שהאדם כלל לא היה מודע לה. בפרשתנו משה מצטווה לקחת את אהרן ואת אלעזר ולהעלות אותם להר ושם "הפשט את אהרן את בגדיו והלבשתם את אלעזר בנו ואהרן יאסף ומת שם". רש"י מתאר את הדו שיח שהיה בין משה לאהרן: אמר לו הכנס למערה, ונכנס. ראה מטה מוצעת ובר דלוק. אמר לו עלה למטה, ועלה. פשוט ידך, ופשט. קמוץ פיך, וקמץ. עצום עיניך, ועצם. ומוסיף רש"י וכותב שמשא חמד לאותה מיתה, וזה שנאמר לו: "כאשר מת אהרן אחיך, מיתה שנתאווית לה". ודאי שמיתת אהרן מבטאת מדרגה רוחנית ומשה מתאווה לאותה מדרגה. יתכן שאילו לא היה רואה לא היה מתאווה ומיתתו היתה באופן אחר.

דוגמא נוספת למעלה רוחנית הבאה מחמת ראייה מוצאים אנו בדבריו של רבי, רבי טען שהוא יותר מחודד מחבריו משום שהוא ראה את רבי מאיר מאחורה והוסיף ואמר שאילו היה רואה אותו מלפניו היה מחודד יותר דכתיב "והיו עיניך רואות את מוריך".

ומבאר ר' חיים שמואלביץ שבזה יובן לנו גודל העניין של ראיית רבו, כי על ידי הראייה, נדבקות נפשו בנפש רבו, ועל ידי כך הוא זוכה להשפעה ממרום הבאה דרך רבו, וכן הוא היסוד בשימוש תלמידי חכמים שעל ידי השימוש נעשה התלמיד דבוק לרבו ועל ידי כך יוכל לקבל דרכו את ההשפעה ממרום.

מדברים אלו אנו למדים שגם אם אדם ספג מאוירה של טומאה, ראה דברים לא צנועים, שהה בחברה מושחתת, אין יאוש בעולם כלל! צריך לקבל החלטה מכאן ולהבא, לטבול במקוה התורה ולטהר את הלב. כשם ששריטה בגוף ניתנת לטיפול כך גם שריטה בנפש ניתנת לטיפול. דרך הטיפול היא קודם כל סור מרע ומתוך הסור מרע יבוא העשה טוב. כמובן שיש מקרים בהם אנשים עברו דברים המצריכים טיפול עמוק ומקצועי, אבל במקרים הסטנדרטים הדרך של הסור מרע ועשה טוב מביאה הרבה מרפה לנפש.

מיקוד הראייה

22-24 – שמשון שפט את ישראל עשרים שנה. בשונה משאר השופטים, שמשון היה עצמאי, הוא נשא נשים פלישתיות והביא את הגאולה לישראל על ידי הרס הפלישתים מבפנים. לאחר שנתפס הפלישתים ניקרו את עיניו ונשאלת השאלה על מה ולמה. הרד"ק שולל את האפשרות שנשותיו של שמשון היו נוכריות וודאי שמשון גיירם, מוסיף הרד"ק וכותב שכל לקיחת הנשים היתה מוסכמת על ה' שהרי הכתוב אומר "כי מה' היא" ואם כן במה חטא? אלא שלפי שנאמר "ותישר בעיני שמשון" ואמר שמשון: "אותה קח לי כי היא ישרה בעיני" נראה כי חשק בה ולקחה לתאוותו ומסיים הרד"ק "והנה הפסיד כוונתו הראשונה הטובה שהיתה רצון הא-ל".

פעמים ש"ערכי" העולם הזה מתערבים עם ערכים רוחניים ופעולה בעלת משמעות חיובית ברגע אחד יכולה להתהפך ולקבל משמעות שלילית. הבלבול הזה נולד מכוח הייתנו קרוצי חומר בעולם הזה. הקושי ללכת בתמידות לאור הקודש הוא אדיר, ופעמים שאנו כלל לא שמים לב איך הערכים הרוחניים ו"הערכים" הארציים מתערבים.

ניקח דוגמא קטנה, בחור נפגש עם בחורה למטרת נישואין, נישואין הוא ערך עליון במעלה. הנישואין מביאים את האדם להתקדשות, אך הבחור שלנו במקום להתמקד בעיקר שהם התכונות והמעלות של הבחורה, הוא מתמקד במראה החיצוני. כבר אמרנו שאין להתעלם מהמראה החיצוני, אבל הפער בין לא להתעלם לבין לשים את עיקר הדגש הוא עצום. אותם בחורים שמבקשים תמונה לפני שהם נפגשים חוטאים למטרה שלשמה הם באים בברית הנישואין. כאשר ההחלטה אם להיפגש או לא להיפגש מתקבלת רק על פי נתון זה, אין לך ראייה גדולה מזו שהנתון העיקרי שמנחה את הבחור הוא המראה החיצוני ולא המכלול.

24 – אחת ההתמודדויות הקשות של עולם הקודש מול עולם החול הוא שכלפי חוץ התמונה שמצטיירת אצל האנשים היא שעולם החול מלא ברגש ובחיים – "תל אביב עיר ללא הפסקה", לעומת עולם הרוח שהוא נטול רגש ונטול חיות. המכתב מאליהו מבאר שכדי שהתמונה החיצונית לא תביא את הצדיק לבלבול מצינו שהיו צדיקים כרב ששת וקרב יוסף שלא הסתכלו חוץ לד' אמות שלהם.

כיון שאנחנו לא במדרגה הזו, עלינו לנסות כמה שיותר להחיות את עולם הקודש גם כלפי חוץ. ננסה רגע להתבונן איך נראה אירוע בעל אופי חילוני. ההשקעה בתפאורה היא עצומה, קייטרינג תמיד משאיר טעם של עוד, זמרים וזמרות או סתם אומנים "מרוממים" את האוירה וכו'.

כאשר אדם נכסף למראות לא צנועים הוא פוגם לעצמו בנפש. המראות נחקקים עמוק עמוק והם משאירים רושם מאד חזק. בעולם שלנו הסכנה להיפגש עם הפריצות קיימת כמעט בכל רגע נתון ובכל מקום. על האדם לדעת שבכל חשיפה וחשיפה הוא מעצב את המהות הפנימית שלו ולהשתחרר מהרשמים האלו יהיה לו קשה מאד. מי שמתעסק בענייני שידוכים יכול לראות הבדל עצום בין דורות ראשונים לדורות אחרונים. חז"ל הדריכו שחייב לראות אדם את אשתו קודם שישאנה שמא תתגנה עליו. להתחתן עם אשה שהיא יפה בעיני בעלה, זה טוב, רצוי והכרחי, אלא שההגדרה ליופי בשנים האחרונות השתנתה. ככל שאדם מרבה להיחשף ליופי נשי ההגדרות שלו ליופי נעשות מאד ממוקדות, לעומת אדם שלא נחשף, ההגדרות שלו מאד רחבות. בחור שמשוטט באתרים אסורים מעבר לאיסור ההלכתי הוא עושה לעצמו נזק נוראי בכך שהוא בונה לעצמו דמות דמיונית שתלווה אותו במפגשים ותקשה עליו לבחור אשה מנקודת מבט אמיתית.

17-19 – עד כמה חשיפה לדברים לא טובים יכולה להשפיע רואים אנו בפרשתנו. בני' מגיעים להר הר על גבול ארץ אדום ושם מת אהרן. רש"י מבאר שהכתוב הדגיש שהר הר הוא על גבול ארץ אדום כדי לומר לך "שמפני שנתחברו כאן להתקרב לעשו הרשע, נפרצו מעשיהם וחסרו הצדיק הזה". החשיפה לתרבות העשוית גרמה לכך שישראל נפרצו במעשיהם. מדבריו של אבי' רואים אנו עד כמה חכמים חשש מהחשיפה לדברים לא טובים - אבי' אמר: "אוי לרשע ואוי לשכנו" וביאר ר' ירוחם שאותו ה"אוי" שאנו אומרים על הרשע אנו אומרים גם על השכן והסיבה לכך שהשפעת הקרבה לשכן רע כל כך חזקה עד שהוא נעשה ממש כמוהו.

אי אפשר שלא להתעלם מכל המוסדות ללימודים גבוהים שם כמעט ואי אפשר שלא להיות מושפע, האוירה המעורבת כל כך גוררת וקשה מאד להישאר בצד מבלי להתערב ולהישמר שלא להיבלע בתוך התרבות הנוראית הזו. כבר אמרנו כמה וכמה פעמים שלצער הציבור הדתי לאומי לא השכיל לדחוף את נושא הלימודים הגבוהים ולהקים מוסדות לימוד נפרדים המציאות הזו מפילה חללים ומי שכבר חייב להגיע למקומות האלו, עליו ליצור חייץ ברור ולהישמר מאד שלא להיות שותף לכל התרבות הרדודה שיש במקומות האלו.

כמובן שכאן יכולה לעלות שאלת הגרעינים התורניים בהם נחשפים לתרבויות זרות. לא נרחיב בנושא זה, אבל נאמר את שאמרנו בעבר שכשם שאוי לרשע אוי לשכנו כן טוב לצדיק וטוב לשכנו ואם כן מי משפיע? אלא שהכל שאלה של מי בא להשפיע על מי. האם אנו באים מנקודת מוצא של להאיר את הלבבות או שאנו באים ממקום של להתערב וללמוד אחד מהשני. אך כבר כתבתי שיש להיזהר לא להביע דעה על מציאות שאנו לא מכירים וכיון שכך לא אוסיף להרחיב בנושא זה ונשאיר את הבמה למי שחי במציאות הזו.

20-21 – נעצור רגע ונשאל אז מה יהיה עם מה שכבר ראינו? האם המהות שלנו כבר מעוצבת בכיוון לא נכון? האם אין דרך לתיקון? ודאי שלא וכראיה נתבונן בציווי האלוקי "כמעשה ארץ מצרים אשר ישבתם בה לא תעשו". הקשה האו"ח הקדוש לשם מה אמר הכתוב "ארץ מצרים אשר ישבתם בה" וכי יש ארץ מצרים אחרת? אלא שהכתוב בא לומר שאע"פ שישבתם בארץ מצרים והתעכבתם בה וספגתם מהתרבות של מצרים, דבר זה גרם להתגברות החפץ לעשות כמעשיהם, אפילו הכי אני מצווה אתכם שתעצמו לנצח החשק לבל תעשו כמעשיהם, בבחינת "במקום שבעלי תשובה עומדים צדיקים גמורים אינם עומדים".

ניקח דוגמא נוספת. לפני שייצרו את המשקפיים קדמה מחשבה שצריך לייצר כלי שיעזור ללקויי ראייה לראות טוב יותר. במילים אחרות, העבודה שלנו במציאות היא לא להתעסק עם עצם הדבר, אלא להתעסק עם המחשבה שקדמה לו ובאופן זה לעולם לא נחטיא את המטרה. לדוגמא האשה נבראה כדי להתחתן עם האיש ולהקים משפחה. כאשר אדם מנצל את מציאות האשה לדברים אחרים, כגון אדם של"ע מתעסק עם נשים שאינם שייכות לו, כגון איש שמחליט לחיות עם איש אחר או לחילופין אשה שמחליטה לחיות עם אשה אחרת, כל החבורה הזו החטיאה את המטרה, משום שהם השתמשו בדבר שהקב"ה ברא, כפי רצונם ולא כפי המחשבה והרצון האלוקי. עכשיו נתבונן בתורה. התורה קדמה לעולם, התורה היא המחשבה של העולם! הקב"ה ברא את כל המציאות כדי שדרך המציאות נופיע את התורה. בנקודה זו נעוץ שורש המחלוקת בין הצדוקים לפרושים. הצדוקים מקטירים בחוץ כדי שקודם כל הם ייהנו מריח הקטורת מצד היותם אדם, רק אחר כך הם משתפים גם את הקב"ה בהנאה שלהם, לעומתם הפרושים כלל לא מתעסקים עם האדמיות שלהם וכל מגמתם היא רק כלפי הבורא לעשות רצונו יתברך. יש היום מושג מטופש שנקרא "דתי הרצף", אנשים שכדי לתת לגיטימציה לחילוניות שלהם מגדירים את עצמם דתיים, אבל הם על הרצף שבין הדתיים לחילוניים, לדוגמא הם קצת ישמרו שבת וקצת לא, הם קצת יאכלו כשר וקצת לא, הם יכולים לבוא לשמוע שיעורים, אבל גם אין להם בעיה ללכת לדיסקוטק. במחילה אבל זה חילוניות גמורה!!! דתי זה לא אדם שחושב **גם** על הקב"ה, דתי זה אדם שחושב **רק** על הקב"ה. איני מזלזל במעשים הטובים שלהם, שימיטו, אבל שלא יחשבו שהם דתיים, הם יכולים להגיד שהם חלשים, שהם לא מצליחים, שהם צריכים עזרה, אבל הם צריכים לדעת שהם בדרך לא נכונה ועליהם לשוב בתשובה גמורה. ממה כל זה נובע? אחת מהסיבות הרבות היא הנקודה שדיברנו עליה קודם לכן, עולם החול מצטייר כמלא בחיות ועולם הקודש מצטייר כעולם רדום ועייף. האדם רוצה להרגיש טוב עם עצמו והוא חושש שבעולם הקודש הוא יהיה מדוכא. איני בא להגן על אותם חברה המכנים עצמם "דתי הרצף", הם מצד עצמם צריכים להתאמץ ולחפש איפה הם ימצאו את החיות האמתית, אבל להוכיח אותם זה לא יעזור, כל מה שאני מנסה לעשות זה לראות איפה **אנחנו** יכולים לעזור ולהביא אנשים אל הקודש. מחנך בכיתה צריך למצוא דרך שבא הוא מביא חיות לכיתה, לא על ידי הקרנת סרטים ושטויות אלא על ידי רגשות של קדושה. התלמידים צריכים לראות בעיניים שהקודש מלא בחיות, לא מספיק לומר להם שבעולם הבא הם ישובו וייהנו מזיו השכינה, הם לא מבינים מה זה זיו ובטח שהם לא מבינים מה זה שכינה, מה שהם כן מבינים זה שמחה, ריקודים, התלהבות וכדו'. נראה לי שהאמת היא שגם אנחנו המבוגרים לא בטוח מבינים מה זה "זיו השכינה" אבל מה שבטוח שאנו מבינים מה זה שמחה וריקודים....

חברים יקרים!

הראייה הוא חוש מרומם. דרך הראייה אנו מפנימים מסרים אלוקיים והולכים ומתעלים. חוסר ראייה משאיר דברים בערפל וחוסר ההבנה הולך וגדל. כשם שהראייה מביאה להפנמת דברים חיוביים היא גם מביאה להפנמת דברים שליליים. על האדם לדעת ש"היזק ראייה שמיה היזק" ואם וכאשר הוא יראה דברים לא טובים, ההתמקדות בהם תביא לו נזקים נפשיים ורוחניים. על האדם לא להסתנוור מ"החיות" המדומה של העולם הזה ומחובתנו לדאוג ש"החיות" מעולם הקודש לא תשאר ברובד הפנימי אלא תוקרן היטב כלפי חוץ.

שבת שלום ומבורך!!

עכשיו ננסה להתבונן איך נראה אירוע בעל אופי דתי, ניקח לדוגמא סיום ש"ס. הציבור מגיע ומתיישב, אל השולחן מוגשים ירקות, קיגל וכמה חתיכות הרינג, אם מארגני האירוע יצאו מגדרם יתכן ותמצא שם סוג נוסף של קיגל. הרב דורש ועיני השומעים על ההרינג, איש לא יודע לחזור על מה שנאמר שם וכולם מחכים שהדיבורים הסתיימו. ההסתערות על האוכל מתחילה ולאחר מספר דקות הקהל מתחיל לשיר "טוב לי טוב לי תורת פיך מאלפי זהב וכסף", הקיצוניים מניפים את ידם הימנית ומתחילים להכות על השולחן בקצב של בום כל שניה. האירוע הסתיים והקהל מתפנה לביתו. איך נשמע? עדיף שלא נענה. סיום ש"ס צריך להיראות כמו חתונה. בשרים על האש, דרשנים מהשורה הראשונה שמלהיבים את הקהל, תזמורות שיודעת להקפיץ, תפאורה שמרוממת את קרן התורה וכו'. אסור שעולם התורה יראה רדום.

יש זמנים שבהם יש את כל הנתונים להרים אירוע טוב, איכותי, מושך ומרומם, אבל היצר הרע של להשמיע דברי תורה בזמנים הכי תקועים הורס הכל. במחילה שאני נותן דוגמא, אבל כבר הרבה זמן אמרתי שאני חייב לומר את זה למישהו. בכל שנה ביום ירושלים מתכנסים הישיבות של גב ההר לאחד הישובים ועושים אירוע לכבודה של ירושלים. מביאים תזמורות מעולה שברגע אחד יכול להקפיץ את כולם, אבל פתאום עוצרים הכל והרבנים מתחילים לדרוש, נראה לי שרוב הרבנים אנוסים על פי הדיבור, אבל לעניות דעתי זה פשוט לא הזמן. לכל זמן ועת לכל חפץ. כשציבור מתכנס לשמוח עם ירושלים הוא מתכנס כדי להתרומם בשירה וריקודים את הישועורים בנושא הוא שמע וישמע בזמנים אחרים. בשמחת בית השואבה לא מדברים ולא דורשים פשוט רוקדים ושמחים. פעמים רבות אירועים בעל אופי דתי נראים עלובים משום שאנו מפחדים שמא נגלוש ל"הוללות" ומרגישים צורך תמידי לדחוף בכוח דברי תורה בזמנים הכי לא מתאימים. שלא תבינו לא נכון, איני נגד דברי תורה, אבל אי אפשר לצפות שאנשים יתרוממו מדברי תורה בזמנים בהם הם רוצים להתקרב על ידי התרוממות של שירה וריקודים וכדו'. אנחנו חיים בעולם הזה וצריך להעמיד אלטרנטיבה. עולם הקודש חייב להיות מלא בחיות, הילדים שלנו צריכים להיפגש עם החיות הזו, אם לא יפגשו ההתמודדות שלהם תהיה קשה מאד, ככל שהמציאות מתקדמת גם הפער הולך וגדל ואנו צריכים להתאמץ וליצור חיות של קדושה. נכון שאין דבר מרומם מתורה וכדבריו המלהיבים של האו"ח הקדוש "אם היו בני אדם מרגישים במתיקות ועריבות טוב התורה היו משתגעים ומתלהטים אחריה ולא יחשב בעיניהם מלא עולם כסף וזהב למאומה כי התורה כוללת כל הטובות שבעולם", אך עלינו לדעת שלא כולנו במדרגה הזו, לוקח זמן להגיע לשם ואי אפשר לתבוע מאנשים לשממוח במדרגה שהם כלל לא נמצאים שם.

דבקות במטרה מצילה מהשפעה שלילית של הראייה

25-27- כבר הארכנו הרבה אבל אנחנו מתקרבים לקו הסיום. בגמרא מובאת המחלוקת הידועה בין הצדוקים לפרושים בעניין הקטרת הקטורת. לדעת הפרושים הכהן הגדול מקטיר בתוך קודש הקדשים ולדעת הצדוקים מקטירים בהיכל ואחר כך נכנסים לקודש הקדשים. מה מהות המחלוקת? לפני שנענה נביא עיקרון חשוב שמובא ברש"ר הירש. לכל מציאות שיש בעולם קדמה מחשבה. השמים והארץ לא נבראו סתם. בתחילה הם היו במחשבה והגשמת המחשבה היתה תכלית בריאתם. סיבת השמים והארץ אינה בשמים ובארץ עצמם, לא הם הסיבה להתהוותם, אלא הם מלאכת מחשבת של בורא יחידי שתכנן והציב להם תכלית.

